

HET GADDEAU

in de klas

lesbrief

Bekende en onbekende feestdagen

Op de BoekieBoekie-kalender staan geen feestdagen. Waarom niet, zul je je misschien wel afvragen. Wij zijn ervan overtuigd dat er elke dag ergens op de wereld wel iets te vieren valt. Ieder land heeft zo zijn eigen rituelen, zijn eigen helden of goden die herdacht moeten worden. Een paar feestdagen noemen we hier, omdat we ze bijzonder vinden, of omdat je ze wel kent, maar niet precies meer weet wat ze betekenen. Er valt in een jaar in ieder geval heel wat te vieren, dat is zeker. En dan staan de verjaardagen en andere feesten die jij viert er nog niet eens op.

Wat je verder nog moet weten

Wanneer begon de jaartelling? Met de geboorte van Jezus? Voor de christenen begon de jaartelling inderdaad met de geboorte van Jezus. Maar de islamieten, de joden, de boeddhisten, de moslims en de hindoes hebben niets met de geboorte van Jezus. Zij hebben een andere jaartelling die bij een andere gebeurtenis past. Maar daarover later meer.

Wat is de eerste dag van het jaar?

Als je bent opgegroeid in de christelijke cultuur, dan vier je hoogstwaarschijnlijk op 1 januari oud en nieuw. Maar op veel plaatsen in de wereld begint het nieuwe jaar op een heel andere dag: in het voorjaar, na het droge seizoen of juist in het najaar.

Hoeveel dagen heeft een jaar?

In het Westen maken we gebruik van de zonnecalender. Het duurt 365 dagen voordat de aarde een rondje om de zon heeft gemaakt. Dat is een jaar. Maar andere culturen, zoals de islamitische

en hindoeïstische, maken gebruik van de maankalender. Daar duurt een jaar tien of elf dagen korter.

Schrikkeljaar

Soms duurt het jaar 366 dagen. Dat noemen we een schrikkeljaar. Elke vier jaar telt de zonnecalender een dagje extra. Dat komt omdat een rondje om de zon niet precies 365 dagen duurt, maar 365 dagen plus 5 uur en 48 minuten, bijna 6 uur. Na vier jaar kom je dus bijna een dag tekort ($5,48 \times 4 = 23$ uur en 12 minuten). Daarom doen we er elke 4 jaar een dag bij. Dan klopt het weer. Die 48 minuten die elke 4 jaar verdwijnen, halen we in door af en toe een schrikkeljaar over te slaan. Dat gebeurt in de eeuwwisselingen die niet deelbaar zijn door 400: 1800 en 1900 waren geen schrikkeljaren, maar 2000 weer wel. Zo blijven we in de pas.

Wanneer begint de lente?

Als je in Nederland woont, dan begint de lente op 21 maart. Woon je op het zuidelijk halfrond, bijvoorbeeld in Zuid-Afrika, dan begint de lente op 21 september.

TIEN KEER OUD EN NIEUW

Veel mensen gaan knetterend en knallend het nieuwe jaar in. Maar dat doen ze lang niet allemaal op hetzelfde moment. Nee, als het bij ons 's avonds twaalf uur is, moeten de Brazilianen op het Copacabaanse strand bijvoorbeeld nog drie uur wachten. Dat komt doordat ze in een andere tijdzone leven. Maar ze vieren oud en nieuw wel in de nacht van 31 december op 1 januari. Er zijn ook veel culturen die het nieuwe jaar op een heel andere dag beginnen. En die het bovendien anders vieren dan wij. Niet knallend, maar spetterend. Niet lawaaiig, maar heel stil.

China

In China vieren de Chinezen Chun Jie tussen 21 januari en 20 februari. In die periode valt de eerste dag van het Chinese nieuwe jaar. De Chinezen lopen 551 jaar op onze westerse jaartelling voor. In het jaar 2000 is het in China dus 2551. Hun nieuwjaarsfeest duurt drie dagen. In die tijd jagen ze alle kwade geesten weg met vuurwerk en drakendansen. Met het lantaarnfeest kan het nieuwe jaar twee weken daarna pas echt beginnen. Alle huizen zijn met lantarentjes verlicht en het knalvuurwerk heeft plaatsgemaakt voor siervuurwerk.

Setsubun

De Japanners gaan, net als wij, op 1 januari het nieuwe jaar in. Maar zij hebben ook hun eigen nieuwjaarsritueel op 3 februari: Setsubun. Het wordt binnenshuis gevierd. Een van de familieleden verkleedt zich als Oni. Oni heeft een eng duivelsmasker op. Hij is het kwaad dat moet worden weggejaagd. De rest van de familie begint tegen Oni te schreeuwen: 'Ga weg, Oni! Naar buiten, duivel! Kom binnen, geluk!' Ze gooien handen vol sojabonen naar zijn kop tot hij het hazenpad kiest. Dan kan het nieuwe jaar pas echt beginnen.

Holi (Phagua)

Het Holifeest wordt gevierd op de eerste dag van de eerste maand van de hindoekalender. Het is altijd een dag in maart. De hindoes vieren die dag dat het goede overwon van het kwade. Het goede was Prins Prahlad en het kwade was Holika, zijn tante. De gemene Holika stapte samen met Prahlad in het vuur. Ze wilde haar neef verbranden, en ze dacht dat ze zelf onbrandbaar was. Maar in plaats van haar neef verbrandde ze zelf. Tijdens het Holifeest worden grote vuren gestookt. Iedereen krijgt wat as op het voorhoofd. Die as symboliseert de overwinning op Holika. En het leukste van alles is: de volgende dag smijten met gekleurd talkpoeder en water. Aan het einde van de dag ziet iedereen er bont en gekleurd uit ondanks zijn witte kleren.

Newroz

Iran heeft drie verschillende kalenders: onze westerse zonnekalender, de islamitische maankalender en hun eigen Perzische zonnekalender die heel erg lijkt op de westerse zonnekalender. Het Iraanse Nieuwjaar begint op 21 maart, de eerste dag van de lente. De dagen ervoor maken de Iraniërs hun huizen goed schoon en ze strooien zaadjes in hun tuin. Rond middernacht gaan ze aan tafel. Moeders eten gekookte eieren. Voor ieder kind dat ze hebben één. Een ei betekent een nieuw begin. Voor misschien nog een kind, maar ook voor de geboorte van het nieuwe jaar.

Nyepi

Volgens de Balinese hindoekalender valt Nyepi, de Dag van de Stilte, eind maart of begin april. Op de laatste dag van het Balinese jaar gaan de mensen met fakkels, trommels, gongs en bekkens de straat op om de kwade geesten te verdrijven. De dag erna is het doodstil op het eiland. Iedereen blijft in huis. Niemand maakt lawaai. De Balinezen doen net of ze er niet zijn. Ze maken geen licht. Ze verspreiden geen kookgeurtjes. Zo denken de kwade geesten dat Bali verlaten is. Dan kunnen ze zelf maar beter

ook vertrekken, want op die manier is er geen lol meer aan natuurlijk. Nyepi betekent ook het einde van het regenseizoen.

Thingyan

Het boeddhistische nieuwjaarsfeest in Birma heet Thingyan. Het betekent: waterfeest. Het wordt gevierd rond 15 april en duurt drie tot vier dagen. En zoals de naam al zegt, het is een nogal spetterend feest. Boeddhabeelden worden constant met water overgoten, maar ook de feestvierders houden elkaar nat. Met waterpistolen, emmers en gevulde ballonnen belagen de mensen elkaar. Het is er zo verschrikkelijk warm in die periode, dat niemand zo'n verfrissende douche erg vindt. Water betekent schoonmaken. Je reinigt jezelf, Boeddha en elkaar om weer fris het nieuwe jaar in te gaan.

Songkran

In dezelfde periode als de Birmezen vieren de Thai hun boeddhistische nieuwjaarsfeest. In het jaar 2000 zijn de boeddhisten in 2543 aangeland. Ze vieren de geboorte- of sterfdag van Boeddha. Ook de Thai maken er een waterballet van. Aan het begin van de dag druppelen ze alleen maar een beetje water over elkaar heen en wensen elkaar al het goede toe voor het nieuwe jaar. Maar al heel snel worden er emmers en pannen uit de keukens gehaald. Het best zit je op het dak van een auto en laat je je rijden langs de menigte op straat. Kun je lekker goed mikken!

Pimai

In Laos wordt het boeddhistische Nieuwjaar eigenlijk in december gevierd, maar omdat er bij de boeddhisten nogal wat water aan te pas komt, is het beter te wachten tot het wat warmer is. Dus vieren de Laotianen Pimai in april. Er zijn optochten en reinigingsrituelen. Huizen worden geboend en de mensen trekken nieuwe kleren aan. Want pas wanneer je helemaal schoon en nieuw bent, kun je het jaar goed beginnen. Na Pimai begint in Laos het

natte seizoen. Het water dat ze tijdens de rituelen gebruiken, moet ook de regen uitnodigen om de dorst van het land te komen lessen. In sommige steden gaan olifanten mee de straat op. Er is ieder jaar een echte Miss Nieuwjaarsverkiezing.

Rosj Hasjana

Het joodse Nieuwjaar, Rosj Hasjana, valt in het najaar. In september of oktober. Het duurt twee dagen. De joden vieren tijdens Rosj Hasjana de verjaardag van de schepping van de aarde. Volgens de joodse traditie is de aarde 3760 jaar voor Christus ontstaan. In het christelijke jaar 2000 wordt de aarde dus 5761 jaar oud. De joden zijn daarom veel verder met hun jaartelling dan de christenen, want die tellen vanaf de geboorte van Jezus. Na Rosj Hasjana begint de herfst. De natuur sterft. Het lijkt wel of de aarde zich even terugtrekt. Er is een periode van rust, voordat ze weer in actie moet komen wanneer de lente begint.

Muharram

Het islamitische Nieuwjaar valt telkens op een ander tijdstip, omdat de maankalender die de islamieten gebruiken maar 354/355 dagen telt. En dat is tien of elf dagen minder dan de westerse zonnekalender van 365/366 dagen. Valt Muharram in het jaar 2000 op 5 april, dan valt het in 2001 op 25 maart (elf dagen eerder) en in 2002 op 14 maart enzovoort. De islamieten zijn gaan tellen vanaf het jaar 622. Reken maar uit: in het christelijke jaar 2000 beginnen islamieten aan het jaar 1421. Ze lopen elk jaar een beetje op de christelijke jaartelling in, omdat hun jaren korter duren. Ooit komen beide jaartellingen even bij elkaar. Wanneer? Pak je rekenmachine er maar bij.

RELIGIEUZE FEESTDAGEN

CHRISTELIJK

Driekoningen

Driekoningen is de eerste christelijke feestdag van het nieuwe jaar, en wordt op 6 januari gevierd. De drie koningen worden ook wel de drie wijzen uit het Oosten genoemd. Ze heetten Caspar, Melchior en Balthasar. Ze kwamen de pasgeboren Jezus begroeten in Bethlehem. Ze brachten goud mee, wierook en mirre. Een heldere ster wees de drie koningen de weg. Nog steeds zie je op 6 januari weleens kinderen verkleed gaan als de drie wijzen uit het Oosten. Ze gaan dan langs de huizen en halen snoep op en geld. In sommige dorpjes in België zetten ze zelfs met krijt hun namen op alle voordeuren. Dan is het huis voor de rest van het jaar veilig.

Carnaval

Carnaval is het driedaagse feest vóór de vastenperiode die veertig dagen duurt. Het is een katholiek feest dat vooral in het zuiden van Nederland wordt gevierd. Maar ook in Vlaanderen, Italië en Duitsland vieren ze carnaval. Brazilië is er zelfs beroemd om. Daar verandert het land tijdens carnaval in een grote dansende horde. Vraag een Braziliaan, die niet in Brazilië woont, waarvoor hij spaart, en hij zal antwoorden: 'Voor een ticket naar huis in februari of maart.'

PS Van veertig dagen vasten komt bij de meeste mensen naderhand niets terecht.

Goede Vrijdag

Goede Vrijdag is de vrijdag voor Pasen. Het is de dag waarop Jezus werd gekruisigd. Van een feestdag kun je dus eigenlijk niet spreken. De christenen herdenken dat Jezus voor hen pijn heeft geleden en voor hen is gestorven aan het kruis. Veel mensen zien deze dag niet alleen als een gedenkdag voor het lijden van Jezus, maar voor het lijden van de hele wereld. Het is een stille dag voor hen. Ze denken aan iedereen die het moeilijk heeft, die verdriet heeft, die pijn heeft.

Pasen

Pasen wordt de eerste zondag na de eerste volle maan van de nieuwe lente gevierd. Op 21 maart begint de lente. Eerder kan het nooit Pasen zijn en ook niet later dan 25 april. De christenen vieren dat de dood het niet gewonnen heeft van Jezus, want hij is opgestaan uit zijn graf. Pasen is dus het feest van het leven. Een lentefeest. De bomen dragen knoppen en de vogels bouwen nesten. De natuur roept alles en iedereen naar buiten toe. We beschilderen eieren en verstoppen ze. Ze staan symbool voor het nieuwe leven.

Hemelvaart

Veertig dagen na Pasen is het Hemelvaartsdag. Die dag valt altijd op een donderdag. Met Hemelvaart ging Jezus naar de hemel. Toen hij weg was, bleven de mensen eenzaam achter. Op deze dag herdenken de christenen dat je zelfstandig moet zijn. Dat je de dingen zelf moet doen, als je leermeester er niet meer is. Hemelvaart betekent voor de christenen ook dat je na je dood wordt toegelaten tot de hemel. Dat je daar veilig bent in de armen van God.

Pinksteren

Tien dagen na Hemelvaart is het Pinksteren. Dan vieren christenen dat de Heilige Geest, de Geest van God, over de volgelingen van Jezus kwam, eigenlijk dat God in hen ging wonen. Daardoor konden ze net als Jezus wonderen verrichten. Pinksteren duurt twee dagen en valt altijd op een zondag en maandag. Je kunt zeggen dat met Pinksteren de christelijke kerk begon; tweeënvijftig dagen na de dood van Jezus aan het kruis.

Allerzielen

Op 2 november herdenken de katholieken hun gestorven familieleden. Veel mensen gaan die dag met bloemen naar het kerkhof. In Nederland en België zien de grauwe graven er die dag iets kleuriger uit. In Zuid-Amerika, waar heel veel katholieken wonen, gaat het er nog vrolijker

aan toe. Daar nemen mensen vaak zelfs hun muziekinstrumenten mee naar het kerkhof, en slingers en eten. Dan wordt er samen met de doden een uitbundig feestje gebouwd.

Kerstmis

Op 25 en 26 december is het Kerstmis. De christenen vieren dat Jezus is geboren in Bethlehem. Vanaf dat moment zijn ze begonnen met de jaartelling. Het kerstfeest valt rond de donkerste dagen van het jaar (op het noordelijk halfrond). De meeste mensen versieren hun huizen voor de gezelligheid met een kerstboom, lampjes en kaarsen. De verwarming gaat hoger, de tafel wordt extra mooi gedekt en ruzies worden (voor even) bijgelegd. Met Kerstmis moet het overal vrede op aarde zijn. Na Kerstmis worden de dagen weer iets langer en daarom noemen ze het kerstfeest ook wel het feest van het licht.

Jom Kipoer

Jom Kipoer is een joodse feestdag die valt in september of oktober. Het betekent: Grote Verzoendag. Het is voor de joden de heiligste dag van het jaar. Een dag van inkeer en kijken naar jezelf. Geen gefeest en gedans. Geen muziek en lekker eten. Jom Kipoer is een rustdag. Als iets je dwarszit, als je ruzie hebt met jezelf of iemand anders, is dit de dag om weer opnieuw te beginnen. Om vrede te sluiten. Om vrij te zijn. Op deze dag eten en drinken de joden niet. De auto's staan langs de kant. Veel mensen gaan naar de synagoge om te bidden. Jom Kipoer is de tiende dag van het joodse nieuwe jaar.

HINDOESTAANS

Divali

Divali is het lichtjesfeest van de hindoes. Het wordt gevierd in oktober of november. Het feest wordt gehouden ter ere van de godin Lakshmi. Zij is de godin van het licht en het geluk. Lakshmi staat voor alles wat goed is. Tijdens Divali moet het goede al het kwade overwinnen. De huizen worden geboend en versierd met lichtjes. De mensen maken zich van binnen schoon door weinig te eten en ze trekken nieuwe kleren aan.

ISLAMITISCH

Ramadan

De ramadan is de islamitische vastenperiode die dertig dagen duurt. Al die tijd eten en drinken de moslims overdag niets. Pas als ze, nadat de zon is ondergegaan, het verschil niet meer zien tussen een witte en een zwarte haar, mogen ze aan tafel gaan. In de zomer, wanneer de zon pas laat verdwijnt, is deze vastenperiode nog zwaarder dan tijdens de donkere wintermaanden. Kinderen, zieken, zwangere vrouwen en reizigers hoeven niet aan de ramadan mee te doen. Omdat het islamitische jaar elf dagen korter is, schuift de ramadan ieder jaar een stukje naar voren toe. De ramadan wordt feestelijk afgesloten met het Suikerfeest dat een halve week duurt. De mensen gaan naar de moskee en wensen elkaar geluk. En... natuurlijk wordt er de hele dag lekker gegeten en veel gesnoept.

BEVRIJDING EN ONAFHANKELIJKHEID

Çocuk Bayrami

Op 23 april vieren de Turken Çocuk Bayrami. Tijdens de onafhankelijkheidsoorlog, die Atatürk leidde, kwam op 23 april 1920 voor het eerst in Turkije het parlement bijeen. Het was een historisch moment. Atatürk riep deze dag uit tot onafhankelijkheidsdag voor het kind, omdat kinderen de leiders van de toekomst zouden zijn. Op deze dag zijn in heel Turkije de kinderen de baas. Ze mogen het nieuws voorlezen, burgemeester spelen en directeur zijn van de school. Misschien waait dit feest ooit uit naar de rest van de wereld en wordt 23 april overal gevierd.

Jom Ha-atsmaoet

In april of mei wordt in Israël Jom Ha-atsmaoet gevierd. Op 14 mei 1948 werd de staat Israël uitgeroepen door David Ben-Gurion. Joodse immigranten van over de hele wereld waren vanaf die dag welkom in Israël.

Bevrijdingsdag

Op 5 mei is het in Nederland Bevrijdingsdag. Op die dag in 1945 was heel Nederland bevrijd. We vieren dat op die dag de Tweede Wereldoorlog geëindigd was, dat we onafhankelijk zijn en dat bij ons alle mensen gelijk zijn. Er zijn overal feesten, markten en muziekoptredens. De avond ervoor, op 4 mei, herdenken we de doden uit de Tweede Wereldoorlog. Om acht uur 's avonds staat het leven voor twee minuten stil. De vlaggen hangen halfstok. Precies om twee minuten over acht luiden de klokken. Er worden kransen en bloemen gelegd bij oorlogsmonumenten. Steeds vaker herdenken we op deze dag ook slachtoffers uit andere oorlogen in andere landen. Want bij ons is de oorlog misschien over, maar ergens anders beginnen de mensen steeds weer opnieuw. Er komt maar geen einde aan.

Keti Koti

Op 1 juli vieren Surinamers Keti Koti. Het is de dag der vrijheden. In 1863 werd op die dag de slavernij afgeschaft.

Srefi Densi

Op 25 november vieren Surinamers een ander soort bevrijdingsdag. In 1975 waren ze op die dag niet langer een kolonie van Nederland. Vanaf dat moment was Suriname onafhankelijk.

Dia di himno i bandera

Aruba is op 18 maart 1976 onafhankelijk van Nederland geworden. Die dag noemen ze Dia di himno i bandera: dag van het feestlied en de vlag.

Eid al Istiqlal

Op 18 november vieren de Marokkanen Eid al Istiqlal. Op die dag in 1956 werd Marokko onafhankelijk van Frankrijk.

DICHTERSDAGEN

Er zijn twee landen die van de sterfdag van een beroemde dichter een nationale feestdag hebben gemaakt: China en Portugal. In Nederland en België is de laatste donderdag van januari Gedichtendag. Dit is de eerste dag van de Poëzieweek. Nederland heeft sinds 2000 een Dichter des Vaderlands (om de vier jaar een nieuwe), en België sinds 2014 (om de twee jaar een nieuwe). Die dichter schrijft bij belangrijke of bijzondere gebeurtenissen een gedicht.

Annie M.G. Schmidt – Nederland

In Nederland herdenken kinderen op 20 mei de geboortedag van onze eigen Annie M.G. Schmidt. Op scholen en in boekwinkels worden haar verhalen voorgelezen. Bijna iedereen kent wel een paar regels van haar gedichten uit het hoofd. Zo beroemd is ze bij ons.

Luís de Camões – Portugal

Op 10 juni herdenken de Portugezen hun heldendichter Luís de Camões. Hij stierf in 1580.

Qu Yuan – China

Op 6 juni wordt in China met drakenbootraces de dood van de dichter Qu Yuan herdacht.

Word ook lid van **BOEKIEBOEKIE!**

Losse nummers

BoekieBoekie is ook los te koop.
In de boekhandel en via boekie-boekie.nl.
€ 7,50*

t/m

januari 2016

BoekieBoekie-agenda 2015
Te bestellen voor
slechts € 9,95*

BoekieBoekie bestel je zo!

Kijk op www.boekie-boekie.nl/winkel
Stuur een e-mail naar:
bestel@boekie-boekie.nl
Via de bestellijn: +31 (0)10-4779611